

NARODNI DNEVNIK

Izbaja vsak dan opoldne, izvemši nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 26 —, inozemstvo Din 30 —.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 12.

TELEFON ŠTEV. 532.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 2.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Proti diktatorstvu strank

Na svoji zadnji seji je ministrski svet razpravljati tudi o volitvah v oblastne skupščine. Kako pravijo poročila je bilo tudi govora o novem volilnem redu, ki naj ne bi bil čist proporec, temveč sličen volilnemu redu, kakršnega je dal Ljubljani g. Žerjav.

Vest, da misli vlada upeljati tak volilni red, je nad vse verjetna in zato mislimo, da je dolžnost vse javnosti, da takoj z vso dolžnostjo nastopi proti nameravanemu volilnemu redu. Zakaj nič drugega ko gola diktatura strank, je tak vojaški red. Z vezanimi kandidati listilni red, ki se vzame volilec vsaka možnost, da mi se vzame volilec vsaka možnost, da voli kandidata po svojem okusu, temveč volja požre vsi, kar mu servirajo stranke. Nujna posledica tega je, da se kandidatne liste naravnost šopirijo z brezposelnimi posebnostmi in da dobivamo potem take zasloje, ki so neznatni za vsako velikopotezno delo. Vsaj je vsejedno, kdo je na listi, ko pa odloča samo strankarska firma in pa najodloži strankarski krog, ki sestavlja strankarsko kandidatno listo. Ni čuda potem, če se najboljši ljudje odtegujejo javnemu življenju, ker v strankarski vezani listi utone njih individualnost, dočim padejo na nje vsi grehi stranke. Zato tudi opazimo, da pri nas niso volilne nebeha izbira najboljših, temveč nivelizacija vsakega življenja na stopnjo najbolj žalostne povprečnosti.

V vseh drugih demokratičnih državah se skuša zato čim bolj dvigniti v volilnem boju pomen osebnosti kandidata in avstrijski kancelar Seipel je ravno kar napovedal spremembo volilnega reda v smislu večjega povdanka kandidatove individualnosti.

Pa če je vezana kandidatna lista napačna za skupščinske volitve, je tem bolj zgrešena za oblastne. Te bi morale biti naravnost nabor za javno delo sposobnih ljudi, s komandiranimi listami od strankarskega vodstva pa morejo izgubiti to svojo največjo prednost. Mesto pravih ljudskih zastopnikov bomo dobili strankarske hinavce, kakor da jih že itak ne bi imeli v izobilju.

Za oblastne volitve so pravilne samo individualne kandidatne liste in toliko v čezdaje postavljena osebnost kandidata mora priti zopet do veljave.

Ze celo pa je napačna namera, da se da stranki, ki je dosegla pri volitvah redno latvino večino tudi absolutna. Samo za Ljubljano je bil narejen tak volilni red in nikjer ni vse tako zelo sito tega volilnega reda, ko samo v Ljubljani. Vseskozi nemoralen je tak volilni red, ker ima samo ta efekt, da sili volilec k negativnim kompromisom. Ves boj je postavljen vsled takega volilnega reda na napačno stališče. Volilec se sploh več ne sprašuje, kaj hoče temveč samo, kaj noče. Da ne zmagaja njegov najbolj osovražen političen nasprotnik, se veže magari s hudim. Mesto, da bi volilni boj dal novih idej, ubije negativna želja vsak polet in tako ostanemo vedno na eni in isti. To pa je dejansko nazadovanje.

Se težja pa je posledica pri oblastnih volitvah. Tu bi nečisti propore pomenil naravnost sankcijo starega boja med liberalci in klerikalci. Ker bi šlo le za relativno večino, bi bil v boju za to večino vsak nastop samosvojih ljudi nemogoč in kakor da smo prespali svetovno vojno in vse sedanje težke gospodarske boje bi se mi še nadalje igrali klerikalci in liberalci.

Zato odklanjamo nameravani volilni red z vso odločnostjo. Če se bojite proporca, pa ga odpravite, toda ne stopomishite proporec, ki ni noben proporec, temveč le gola strankarska diktatura. Dajte

Nettunske konvencije bodo revidirane.

Beograd, 28. oktobra. V dobro poučenih krogih govore, da bi se imela med našo in italijansko vlado v kratkem pričeti pogajanja glede sprememb v nettunskih konvencijah. Revizija teh konvencij naj bi se izvršila zato, da se očuva naša državna integriteta in sicer analogno kakor v drugih državah in tudi v sami Italiji, kjer je to izvedeno s posebnim zakonom. Pri teh pogajanjih se bodo vzele v pretres vse določbe nettunskih konvencij, ki niso v skladu s tem državnim načelom, posebno pa odredbe, ki dajejo italijanskim optantom pravico, da lahko v pasu 50 km od morske obale kupujejo nepremičnine. Glede revizije nettunskih konvencij, za kar je dala iniciativa HSS, je baje med vladnimi krogi že doseženo soglasje. Ko bodo nettunske konvencije tako revidirane, bodo brez vseh težkoč lahko v skupščini sprejete.

V dobro poučenih krogih dalje zatrjujejo, da je Italija voljna sprejeti te spremembe, ker bazirajo na praksi, ki se v tem pogledu v mednarodnem življenju splošno izvaja. Vlada je to sprevidela in je zato nettunske konvencije postavila za pozneje na dnevni red skupščine, da se med tem pridobi čas za pogajanja z Italijo, ki naj bi se prav kmalu začela.

Seja finančnega odbora.

Beograd, 28. okt. Včeraj popoldne od 5. do 8. je delal finančni odbor. Najprej se je izvolil odbor za prošnje in pritožbe, in sicer po starem proporeu, tako da je bilo izvoljenih 5 radikalov, 4 radičevci, ostali pa iz opozicije.

Nato je prešel odbor k odobritvi naknadnih kreditov za poračunsko leto 1926/1927. Načelnik Nedeljković je dal kratek ekspozé in pojasnil potrebo za naknadni kredit. Odbor je nato prešel k razpravi. Poslanec Šećerov je naglasil, da iz tega poročila izhaja, da naš promet ne gre normalno. Prometno ministrstvo mora dati potrebna pojasnila. Samo za 3 mesece znaša primanjkljaj 335 milijonov Din, torej bo v enem letu znašal kar 1 milijardo in 200 milijonov.

Poslanec Pušenjak izvaja iz tega dejstva, da je bil proračun fiktiven. Finančni minister je zmanjšal posamezne kredite, zdaj pa zahteva naknadne kredite. Finančni minister naj da o stvari obširen ekspozé. Izjavlja, da bo glasoval proti.

Za njim so govorili še musliman Šaljih Baljić in samostojna demokrata Svetislav Popović in Juraj Demetrović.

Poslanec Smodej (SLS) smatra, da se finančni minister ne razume mnogo na promet, drugi ministri pa se zavedajo, kaj je v njihovih resorih potrebno. Poslanec govori o upokojenih in zahteva čimprejšnjo ureditev vprašanja upokojenecv.

Dolgo časa je govoril Voja Veljković.

DR. KOROŠEC ZBOLEL.

Beograd, 28. oktobra. Odsotnost dr. Srškića in bolezen dr. Korošca sta za nekaj časa odgodili ureditev vseh vprašanj, o katerih bi se imela oba državnika domeniti. Dr. Korošec je včeraj popoldne sprejel nekaj članov svojega kluba v svojem stanovanju. Kakor ti zatrjujejo, se je dr. Korošec resno prehladil in leži bolan doma.

NASTOPNA AVDIENCIA NAŠEGA PRAŠKEGA POSLANIKA.

Praga, 28. oktobra. Včeraj je predsednik republike sprejel v avdienci jugoslovenskega poslanika Branka Lazarevića.

magari stari večinski volilni red, toda pustite, da volilec vsaj pri oblastnih skupščinah voli moža, ki mu osebno zaupa in ki ga osebno pozna, ker samo tako je mogoče pomladiti in osvežiti našo parlamentarno delegacijo. In da je treba njo osvežiti kaže že to, da je sploh mogoče, da se razpravlja o najslabšem volilnem redu, ki bi lga bilo mogoče dati oblastnim skupščinam.

Nameravani pa je brez dvoma najslabši, kar jih je bilo mogočih in to treba povdariti takoj!

Varjačić je stavil nekatere pripombe. Komnenović je pa govoril o jadranskih pristaniščih.

Zatem je prometni minister Vasa Jovanović dal obširna pojasnila na posamezne čitke. Prometno ministrstvo bi se moralo vzdrževati iz lastnih dohodkov, če bi bilo oproščeno od zakona o državnem računovodstvu in bi se postavilo na trgovaško bazo. Potem ne bi bilo takih pojavov. Nekoliko je krivo tudi neurejeno stanje v prometnem ministrstvu. Bile so pa tudi druge izredne težkoče. Najprej smo imeli povodenj, kakor jo že 50 let ne pomnijo. Ker se je porušil most pri Bogojevu, je bil promet na tej progi ustavljen. Velike množine vagonov so stale prazne, ne da bi se mogle izrabiti.

Govorec o partizanstvu je rekel, da je to velika bolezen, ki jo je treba ozdraviti. Nestalnost uradnikov je bila podaljšana iz važnih državnih razlogov.

Priljublja se predlog o uporabi brezplačnih kart. Zlorab je pri tem bilo vedno nekaj in tudi še bodo. Minister pa si bo prizadeval, da te omeji kolikor mogoče.

Dalje omenja zagrebško afero s premogom in pravi, da je postopanje že v teku. V subotički aferi je že precej oseb aretiranih. Govorec o železniški tarifi pravi, da je naš tretji razred zelo poceni (?). Končno prosi, da se sprejmejo njegovi predlogi.

Pri glasovanju je bil predlog z 18 proti 8 glasovom sprejet.

SEJA ŠEFOV PARLAMENTARNIH SKUPIN.

Beograd, 28. okt. Za danes ob 10. popoldne je sklicana seja načelnikov parlamentarnih skupin, na kateri naj se doseže sporazum o izvolitvi odbora za konvencije z Rumunijo o posestvih v obmejnem pasu. Predsedništvo skupščine bo predlagalo, da se celo vprašanje reši proporcionalno. V tem slučaju se bo ta sporazum v skupščini tako obravnaval, da bo brz pretresen. Če se pa ne doseže soglasja, potem se bo po praksi, ki je prišla že v običaj, postopalo tako, da vsaka skupina predloži svojo posebno listo.

Druge vprašanje, ki se bo na tej seji obravnavalo, je želja, ki sta jo izrazila Hrvatski seljaški in Jugoslovanski klub, da se zaradi katoliških praznikov odgode skupščinske seje od petka do srede. V tem času bi delali samo odbori.

ACA STANOJEVIĆ V BEOGRADU.

Beograd, 28. oktobra. Včeraj je došel iz Zaječara radikalni prvak Aca Stanojević. Po kratkem odmoru v hotelu Pariz in po slučajnem posetu nekaterih radikalnih poslancev je Aca Stanojević odšel k Pašiću na dom in ostal pri njem preko dve uri in pol v razgovoru.

Program skupščinskega dela

Beograd, 28. oktobra. Danes je na seji narodne skupščine postavljen na dnevni red nujen predlog dr. Grisogona o spremembi zakona o oblastnih in sreskih samoupravah od 26. aprila 1922. Ker se za ta predlog zahteva nujnost, bo o njem sklepal najprej ministrski svet. Vlada mora k predlogu zavzeti svoje stališče. Pričakujejo, da bo nujnost predloga podpiral tudi notranji minister Boža Maksimović in mogoče tudi sam predsednik vlade Uzunović.

Jutri v petek pridejo na dnevni red prošnje in pritožbe in mogoče tudi zakon o zračni plovbi, ki je postavljen kot druga točka na dnevni red. Za ta zakon pa ni izgleda, da bi mogel biti pretresen v enem dnevu.

Če se načelniki parlamentarnih skupin zedinijo, da se skupščinske seje odgode za pet dni, potem bo skupščina imela v petek dve seji: dopoldne in popoldne.

Za tem bi imeli priti, kakor predvidevajo, na dnevni red zakoni, ki jih je določila vlada. Najprej bi bil to zakon o centralni upravi, potem zakon o neposrednih davkih, nato zakon o nošenju orožja in šele za tem bi prišle na vrsto nettunske konvencije. Pa tudi to še ni gotovo, ali pridejo konvencije takoj za prej naštetimi zakoni na četrto mesto, ali pa bo skupščina še pred njimi razpravljala o zakonu o agrarni reformi v Dalmaciji. HSS zahteva, da pride agrarni zakon prej na vrsto in za njim šele nettunske konvencije. Pričakovati je, da bo vlada sprejela to stališče. Po tem izgleda, da bodo nettunske konvencije zadnji zakon, ki se bo razpravljalo v parlamentu pred proračunom. Proračun izgleda, da bo prišel na dnevni red šele v začetku prihodnjega leta, ker pričakujejo, da bo debata o davčnem zakonu trajala najmanj en mesec. Proračun bi se brz po konvencijah vzel v delo, ker je sklenjeno, da se prihodnji proračun sprejme v pravem času, to je najkasneje do konca tega proračunskega leta.

ZAKON O NOVIH ŽELEZNIŠKIH ZGRADBAH SE PRIPRAVLJA.

Beograd, 28. okt. Prometni minister je pričel izdelovati osnutek generalnega načrta za zgradbo novih železniških prog v naši državi. Konzultiral je v tej stvari že več strokovnjakov in poznal tudi druge strokovnjake iz države kakor tudi zainteresirane kroge, naj podajo svoje mnenje. V tem načrtu naj bi se predvidele vse železniške proge, ki jih je treba zgraditi v naši državi.

Načrt bi prišel najprej pred ministrski svet in potem pred skupščino, tako da bi dobil moč zakona. Tudi spremeni ti bi se načrt ne smel drugače, kakor po zakonodajni poti.

Namen tega načrta bi bil, zagotoviti neke stalnost v zgradbi naših železnic in določiti pri tem neki sistem, da se ne bi gradile proge kar po trenutnih krajevnih interesih in po volji kakih trenutno vplivnih političnih oseb. Kadar bi bil ta načrt sprejet, bi se smele graditi nove proge samo tako, kakor so predvidene v tem načrtu. Če bi nove razmere zahtevale kako odstopanje od tega načrta, bi se morale potrebne spremembe po zakonodajni poti unesti v ta načrt.

REDUKCIJE V MINISTRSTVU ZA VERE.

Beograd, 28. okt. V ministrstvu za vere se je začelo v smislu pripomb finančnega ministra dr. Perića zniževanje proračunskega predloga. V glavnem bodo znižane vse pozicije, ki so bile namenjene za investicijska dela.

„Kmeti list“ o vstopu SLS v vlado.

V uvodniku piše zadnji »Kmeti list« med drugim:

»Gospodarska kriza je postajala od dne do dne občutnejša in vsak je videl in vedel, da brez izdatne državne pomoči Slovenija ne more nikamor naprej. Vlada v Beogradu pa gotovo ni imela posebnega interesa priskočiti Sloveniji na pomoč, ker je večina Slovencev, ki jo — vsaj za enkrat — zastopa dr. Korošec, stala v neizprosni opoziciji proti vladi...

Vsak Slovenec, zlasti pa še vsak slovenski gospodar, je dobro čutil, da bi se položaj Slovencev dal znatno izboljšati, če bi tudi zastopniki večine Slovencev zastavili v Beogradu ves svoj političen vpliv in svojo politično moč v korist celokupne Slovenije in slovenskega gospodarstva sploh in jako verjetno je, da je ta vzrok bil jako merodajen za SLS in dr. Korošca, da je začel znova iskati stike z vladnimi krogi... Za Slovenijo bi bilo velikega pomena, če vstopi SLS v vlado in če pomaga zastopati v Beogradu slovenske koristi. Kajti, da bi bili slovenski interesi v Beogradu mnogo krepkejši zastopani, če se za nje zavzame tudi zastop slovenske večine, je jasno.

Druge stvar pa je, kako naj dr. Korošec sebi in svoji stranki pripravi pot v vlado. O tem razmišljati ni naša stvar, ampak je to stvar vodstva SLS.

Mi pa uživamo zaenkrat lepo zadoščenje, da je tudi SLS z dr. Korošcem vred pričela uvidevati, da je bila naša politična taktika pravilna in da se je tej taktiki začela približevati tudi ona sama. Kdor hoče za Slovenijo kaj doseči, mora tja, kjer se kaj doseči da, in to je vlada. Za dolgoletno opozicijo smo Slovenci premajhni in prešibki...

Mogoče ne bo pisava »Kmetkega li-

stac vodstvu SLS v vsakem oziru ljuba. Toda eno mora vodstvo priznati, da je »Kmeti list« dokazal, da zna strankarske interese podrediti splošno slovenskim. In prepričani smo, da bo krenil »Kmeti list« še bolj na to pot, če bo tudi SLS manj počrtavala strankarske interese.

Če pa pride do vstopa SLS v vlado, potem pa postaja aktualno še drugo vprašanje in mislimo, da je naša dolžnost kot neodvisen list, da ga takoj sprožimo:

Ali ne bi Sloveniji zadostovala le ena sama kmetijska stranka? Ali je res treba, da se tu sile dele?

Mislamo, da sta dve kmetijski stranki za maloštevilni slovenski narod luksuz, ki ni prav nič potreben. Le z malo dobre volje bi se tudi prav lahko prišlo vsaj do delne kooperacije in če bosta zastopani v vladi SKS in SLS bo do take kooperacije tudi moralo priti.

S tem pa se našenja še eno vprašanje, ki smo ga že davno sprožili, na katerega pa seveda nismo dobili pravega odgovora, ker je pač vprašanje precej kočljivo.

Je to vprašanje laizacije SLS. S kmetko-stanovskega stališča in tudi s slovenskega stališča je treba to vprašanje čim prej rešiti, prepričani pa smo, da bi njegova pozitivna rešitev koristila tudi verstvu.

Pa čeprav vemo, da čas še ni prišel, da bi bil tu že pogum za rešitev tega vprašanja, vendar omenjamo to vprašanje, da vsaj pripravimo tla za njegovo rešitev.

In mislimo, da bo do nje lahko prišlo, če bodo na eni kot na drugi strani pomisli na vso ono silo, ki bi jo slovenskemu narodu dala — enotna in ves podoželjski narod združujoča kmečka stranka.

Prepozno.

V »Pobedi«, glavnem glasilu »Orjuna«, se v uvodniku zahteva, da sme dobiti volivni mandat edinole stara demokratska stranka in da se morata zato g. Pribičević in g. Davidović zopet združiti. Ker samo združena bi imela ta dva ne samo moralno, temveč tudi formalno pravo na volivni mandat.

Privilegij prenavdušenih nacionalistov je, da so želje močnejši argument, ko pa stvarni oziri in zato se ne čudimo, če je ravno »Pobeda« nastopila z zahtevo, o kateri se drugod sploh ne debatira. Zakaj popolnoma nerealno je danes govoriti o zopetni zvezi Davidovića s Pribičevićem. Ne samo vsled stare resnice, da je nasprotje med materno in disidentsko stranko večje kot med vsako drugo stranko, temveč tudi vsled drugih konkretnih činjenic.

Predvsem se je izrekel Davidović za politično sporazuma, dočim je pred kratkim proglasil g. Pribičevića to politiko kot protustavno in priznal kot mogočo samo politiko narodnega edinstva, ne da bi pri tem povedal, kako si to politiko zamišlja. Zato je javnost in zlasti še Davidovičeva demokratska stranka, navezana le na to, kako se je politika narodnega edinstva uveljavljala tedaj, ko je bil g. Pribičević na vladi. Ta praksa pa je pomenila za demokratsko stranko dobo najlepših preganjanj in verifikacijska debata po izvolitvi sedanje skupščine je jasno dokazala, da je bil vsled te prakse podrti zadnji most med Davidovičevim in Pribičevićev stranko.

Če bi danes nastopil g. Davidović skupno z g. Pribičevićem, potem bi zaigral vse plove svoje dolgotrajne opozicijske boje. Ker vsak tuk skupen nastop bi pomenil igravanje lastnih volilcev, bi pomenil sprejem absolutistične ideologije, ki je v največjem nasprotju z demokracijo.

Pa niti g. Pribičević ne more želeli takega skupnega nastopa, ker bi pomenil tak nastop najtežji boj s pašičevci, kar pa čisto gotovo ni v intencijah sedanje SDS.

Vsaka in tudi najbolj komplicirana politična situacija je v svojem jedru le posledica bojev med dvema osnovnima idejama, med dvema glavnima taboroma. V naši politični situaciji je jedro vsega boja v nasprotju med demokracijo in radikalizmom. Prva skupina pomeni boj za zmago demokracije, za zmago čiste jugoslovanske ideje in je zato nujno za politiko narodnega sporazuma, ki pomeni rav-

no popolno enakopravnost vseh treh narodov ali plemen. Druga skupina pa reprezentira stremeljenje ohraniti predvojno srbsko ideologijo in je zato konservativna. Ta skupina odklanja jugoslovansko misel, ker je pri njej zmaga srbskega orožja odločila smernice naše notranje politike. Zato tudi ni za politiko narodnega sporazuma, ki ji je le taktična poteza ni pa za njo načelne važnosti. In na skrajni desnici te skupine je g. Pribičević, ki tudi iz taktičnih razlogov ne prizna politike narodnega sporazuma.

Vse to so dejstva, preko katerih ni mogoče iti in ki jasno pravijo, da je od »Pobede« predlagana solucija popolnoma nemogoča. Taka rešitev je bila mogoča tedaj, ko še ni povzročil g. Pribičević razkola v demokratski stranki, ko je bila jugoslovanska ideja še močna. Tedaj je bil čas, da bi nastopili jugoslovanski nacionalisti in preprečili razkol, toda danes je prepozno, danes je ugodna prilika že zamujena.

Ne tajimo pa, da bi tekom časa moglo priti zopet do ugodne prilike in da bi mogli imeti pri tem svoje velike zasluge ravno jugoslovanski nacionalisti. Toda samo pod enim pogojem, če bi z absolutnim nestrankarstvom uveljavili zopet načela čiste jugoslovanske misli.

Silno pa dvomimo, da bi se mogli jugoslovanski nacionalisti v doglednem času do tega povzpeti, ker so ravno v zadnjem času zaplavali popolnoma v vode SDS. In tedaj, ko je na shodu v Splitu proslavljali Pribičevića g. dr. Leontić, oni isti Leontić, ki je še pred kratkim pozival g. Pribičevića na dvoboj, tedaj je bila zaigrana tudi poslednja prilika, da se iz vrst Orjuna zgradi most za obnovitev stare demokratske stranke.

Poziv »Pobede« je prepozno dosti prepozno. Zanj je bil čas leta 1922, sedaj pa je le zvonjenje po toči.

Pri tem pa je treba še dokazati, da je bil tudi iskreno mišljen. Če pa smo kljub temu zabeležili ta poziv in povedali svoje mnenje, smo storili to vsled tega, ker je poziv dokaz priznanja, da je bil napačen korak g. Pribičevića, ko je razbil demokratsko stranko. Kot kes za storjeni razkol, kot priznanje spoznane napake, pa poziv h obnovitvi demokratske stranke ni prepozno in celo potreben, če bodo njegovi očeti dovolj pogumni, da izvajajo vse konsekvence.

Mellonov odgovor na finančni manifest.

Državni podtajnik Zedinjenih držav Mellon je kot odgovor na manifest evropskih finančnikov podal sledečo izjavo: Vzrok evropske situacije je v razpadu političnih enot in razčlenjenju evropskega kontinenta po etnoloških in ne po gospodarskih vidikih. Ameriška in evropska situacija bi se dali primerjati, če bi imela vsaka naših 48 držav posebno carinsko tarifo, posebne izdatke, poseben denar in poseben jezik. Evropski finančniki poskušajo izenačiti evropske razmere z ameriškimi. Tudi del našega javnega mnenja misli, da bi mogla sprememba naše carinske tarife koristiti povzdigi evropskega gospodarstva. Toda mi živimo pod drugimi pogoji. Od evropskih ovir ni nobene v Ameriki. Mi ne rabimo jek-

lene industrije v Hansahu in ne pšeničnih polj v Indiani. Mi imamo eno samo valuto v ozemlju, ki je tako veliko, kot Evropa brez Rusije, govorimo en jezik in imamo en sam transportni sistem.

A so še večje razlike med Ameriko in Evropo. Življenjski pogoji glavnih evropskih narodov so si enaki, toda bistveno drugačni od ameriških. Ne moremo spreminiti naše carinske tarife, da ne pademo pri tem na evropski nivo, čeprav bi ta sprememba bila ugodna za Evropo. Naša carinska politika nam omogoča razvoj naše domače industrije. Ona omogoča ameriškeemu delavcu najvišjo realno mzdo v zgodovini. Dovoljuje tuji konkurenci, da se izvaja, čeprav dela z manjšimi proizvodnimi stroški. Ustvarja kon-

zuma zmožno prebivalstvo, ki je glavni faktor velike produkcije.

Manifest je prirojen za evropske razmere. Ko se je uvedla ameriška carinska tarifa, so nekateri prorokovali, da je v nevarnosti prekomorska trgovina. Tarifa je štiri leta v veljavi. V prvi polovici tega leta pa se je uvozilo za 9 in pol milijarde dolarjev, kar pomenja rekordni uvoz v ameriški zgodovini.

Tendenca trgovine v zadnjem letu potrjuje, da je odvisna množina uvoza od kupne moči in ne od carinske tarife. Leta 1925 je Amerika s svojimi 6 odstotki svetovnega prebivalstva porabila 57 odstotkov vsega premoga na svetu. Enako je z drugimi surovinami in izdelki. Mnogo držav in ozemelj bi bilo ruiniranih, če prepove Amerika uvoz vsega blaga.

Narodi brez zaposlenja so breme za ves svet. Narodi, ki mnogo delajo, dajejo del svojega procvita tudi drugim narodom.

Moško in damsko KONFEKCIJO

dobite najfinejše in najcenejše pri

Gričar & Mejač

Šelenburgova ulica šte. 3

Politične vesti.

Seje skupščine. Ne zadosti, da so seje skupščine vsak hip odložene, se tudi seje same vrše le z velikimi zamudami. Včerajšnja seja se je pričela s kar poldrugurno zamudo. Če je že začetek tak, kakšen pa bo šele konec. — Po končanih formalnostih je stavil samostojni demokrat Svetislav Popović predlog, da mora odbor za proučevanje novega davčnega zakona končati svoje delo najkasneje v petih dneh. Samostojni demokrat se seveda tudi sami znali, da je ta predlog nad vse neumesten, toda to jih ne briga. Mislijo pa, da je edin izhod, da se rešijo iz popalne izolacije ta, da glasno kriče in s krikom opozore na sebe. Ampak to se jim ne bo posrečilo, zlasti pa ne, če skušajo delati sebi reklamo z zahtevo po izenačenju davkov. Gospodje so sedeli leta dolgo v vladi, toda tedaj jih ni izenačenje davkov niti najmanj bolelo, tedaj so čisto pozabili, da tudi ustava zahteva izenačenje. Zato pa je vse njih kričanje brez cene in tako ga je pravilno ocenila tudi skupščina. — Popović je odgovarjal finančni minister dr. Perić in dejal, da je odbor za davčni zakon delal nad leto dni pridno in da ima rešiti samo še par paragrafov. Esdeerski predlog ni zato nič drugega ko poizkus pripisati sebi marljivo delo vladne koalicije. Na zadnje je izjavil finančni minister, da ni cilj novega zakona povečanje davkov, temveč samo njihovo izenačenje. Skupščina je nato odklenila predlog Popovića. — Nato je skupščina nadaljevala debato o selitvenih stroških oficirjem in tozadevni zakonski načrt odobrila. Samostojni demokrat Demelrović je sicer govoril proti in opozarjal na kronске upokojence, žalibog pa se je na to spomnil prepozno, namreč sedaj, ko je njegova stranka v opoziciji, mesto, da bi to storil tedaj, ko je bila še v vladi.

Policijski komisar je pretepal ugledno Beograđane. Narodni poslanci radikalne stranke Dušan Subotić, Mirko Komnenović, Stijepo Kobasica, M. Popović, Kosta Majkić, Velja Grgujević in drugi so vložili na ministra notranjih zadev Božo Maksimovića v narodni skupščini interpelacijo, ki je vzbudila veliko senzacijo. V restavracijo »Zec« v hiši Miloša Velikega je namreč pišel komisar topičerske policije Sokolović, proti kateremu je bilo že več pritožb. V restavraciji je našel nekatere goste pri kartanju, jim zaplenil denar in zaprl kvartale, toda ne samo to, nego je aretirati tudi one, ki so igro samo gledali. Ko jih je dovedel na stražnico, jih je lastnoročno pretepel z bikovko, čeprav so bili med njimi tudi ugledni meščani. Poslanci zahtevajo na svojo interpelacijo pismen odgovor.

Grof Bethlen o odnosih z Jugoslavijo. Po informacijah nekega budimpejskega lista bosta podala na parlamentarni seji predsednik vlade Bethlen in minister notranjih zadev Nalko ekspozicije o notranji in zunanji politiki Madžarske. Pri tej priliki se bo govorilo o odnosih z Jugoslavijo in o pogovorih ter pogajanjih z dr. Ninčićem. Pred ekspozicijem poda poslanec Beck interpelacijo, v

kateri vprašuje, ali je že prišel čas, da se revidirajo odnosi s sosednjimi državami. Interpelacija nadalje vprašuje, ali so se spremenili odnosi med Madžarsko in Jugoslavijo od meseca maja, ko je izjavil Bethlen na tozadevno Beckovo interpelacijo, da se z Jugoslavijo še ne more razgovarjati. Beck bo končno vprašal, kako koraki so bili storjeni s strani Italije in Jugoslavije, da dobi Madžarska svobodno cono na Jadranu in ali je tu sporazum med Italijo in Jugoslavijo, ali pa je le konkurenca. Dokler se ne ugotovi, ali dobi Madžarska svobodno cono v Splitu ali na Reki, je potrebno, da vlada počaka, kajti Madžarski je potrebno, da živi v dobrih odnosih s svojimi sosedi.

Socialistični Locarno. Nemška, francoska in belgijska socialna demokracija pripravlja skupno akcijo, da pospešijo politiko zblizanja, ki se je začela v Ženevi in v Thoiryju. Ustanoviti se namerava takorekoč socialistični Locarno. Uvodne priprave so se pričele pred nekaj dnevi v Ženevi. Od nemške socialne demokracije sta bila tam dalj časa poslanca Wels in dr. Breitscheid in sta se pogovarjala z belgijskim socialističnim voditeljem de Brouquere, izdajateljem velikega belgijskega lista »Le Peuple«. Oba nemška socialni demokrata sta se podala h koncu prejšnjega tedna v Pariz, kjer bosta nadaljevala pogajanja.

Afera generala Gajde. »Češke Slovo« piše: »Sodno postopanje v aferi generala Gajde se redno vrši. Po zakonitem roku, ki ga je dovolilo sodišče zastopniku Gajde dr. Adameku, da se pripravi za razpravo, urejuje sedaj sodišče izkaze prič in bo v kratkem določilo glavno razpravo. Potrjuje se vest, da sta ministrstvo za zunanje zadeve in vojno ministrstvo že dovolila, da se smeta zaslizati kot priči general Čeček in upolnomočen minister dr. Girsu o obtožbi, da je prosil Gajda pri sovjetski vladi za mesto armadnega poveljnika in da je dal sovjatom francoske rezervate. — Molk Gajdovih zagovornikov je zato zelo pomemben. Niti njih organ si ne upa pisati o stvari svojega izdajatelja in opogumil se je samo do citiranja njihovega članka v Nar. Listih, ker se z zelo previdnimi besedami zahteva od vlade, da o stvari izpregovori.«

Nova sovjetska vlada. V torek se je sestala petnajsta konferenca komunistične stranke v USSR. Konferenca v Kremlju se je udeležilo 817 delegatov. V predsedstvo je bilo izvoljenih 37 oseb, med temi so bili soglasno izvoljeni Stalin, Rykov, Buharin, Molotov, Tomski, K. Kalinin, Vorošilov in Kujišev. Prvo poročilo o mednarodnem položaju je podal Buharin.

Nova belgijska denarna enota. Da se vzbudi pozornost inozemstva na dejstvo, da so belgijske finance sanirale in sicer na temelju rezerv zlata in deviz v najmanj 50-odstotnem kritju od katerega bi bilo 40 odstotkov postavno in 10 odstotkov dopolnilno kritje, je bila potrebna tudi zunanja sprememba med dosedanje in bodočo valuto. Najvišje finančne osebnosti so pri posvetovanju sklenile, da se obdrži sistem franka, da pa naj se denar šteje v enotah po pet frankov. Ta enota naj ima ime »belga«. Samo ob sebi se razume, kar ponovi formalno tudi kraljev odlok, da ne bo računanje v »belga« napravilo nikakega preloma s postavno vrednoto franka in da se bo pet frankov vedno izmenjavalo v »belga« in obratno. Ker je pri reformi najvažnejša stalnost valute, pomenja »belga« še eno garancijo za to.

Kratke vesti.

V Moskvi je obsojen na smrt bivši častnik Urenius radi špijonaže in poizkušene upera v Ukrajini. Dva njegova somišljenika sta dobila po 10 let ječe.

Zdravniški kongres se je te dni pričel v Padovi, združen s kongresom kirurgov.

Ruska zastava se ne izpremeni in je ruska vlada demantirala vse nasprotne vesti.

Rudarska stavka v Angliji je povzročila do sedaj šest milijard zlatih mark škoda. Tako je izjavil sir Horne.

Papež Pij X. bo proglašen naslednje leto blaženim in je Vatikan že začel s procesom za beatifikacijo.

Diskontna mera se znižuje v Čehoslovski na podlagi sklepa čehoslovaške narodne banke od 6 odstotkov na 5 in pol odstotka.

Norveška narodna banka je znižala diskontno mero od 5 na 4 in pol odstotka.

Belgijsko državno posojilo v znesku 50 milijonov dolarjev je bilo te dni podpisano v Newyorku od banke Morgan.

Grčija je zahtevala od Anglije, da ji pošlje pomorsko misijo.

Popolna zmaga Staline.

Boj za nasledstvo Lenina je odločen in zmaga je pripadla Stalinu. Ko je bil še Lenin živ, se je o Stalinu vedlo le malo in čeprav je bil eden najbolj gorečih pristašev Lenina, vendar se njegovega imena ni nikdar imenovalo v zvezi z drugimi velikimi sovjetskimi voditelji. Toda pod vodstvom Lenina je Stalin dobro pregledal ves strankarski aparat in spoznal temeljito način boja, ki more v posebnih ruskih razmerah dovesti do zmage. Ko pa je Stalin vse to spoznal, se je pripravil na boj in čakal, da pride njegova ura.

In njegova ura je morala priti. Z veliko brezobzirnostjo so vodili veliki sovjetski voditelji boj za nasledstvo Lenina. Trocki je kot prvi prijavil svojo kandidaturu in prišel s tem v nasprotje z zinovjevom, ki se je kot predsednik III. internacionale in kot 20. leten borec smatral za edino poklicanega naslednika. Toda Trocki je bil šele od 1. 1917. boljševik in zato je smatral za potrebno, da nastopi proti temu, da se argumentira vrednost strankarja po tem, kako dolgo je bil kdo član stranke. S tem pa je prišel Trocki zopet v konflikt z drugimi stari boljševiki in voditelji in tako je prišlo do njegovega prvega poraza. Pod vodstvom Zinovjeva se je tedaj vse zvezalo proti Trockemu in prišlo je do tedaj do prvega triumvirata, v katerem se je pojavil med drugimi sovjetskimi veličinami nakrat tudi Stalin.

Pa vsi ti sovjetski mogotci Trocki, Zinovjev, Radek, Kamenjev, Patjakov, Medvedjev, Džeržinski in drugi niso smatrali Stalina za resnega konkurenta za nasledstvo Lenina in to je bila Stalinova sreča. Napadali so eden drugega in si jemali ugled, Stalin pa je med tem pridno organiziral kliko, s katero je postal gospodar na delavskih shodih. Med tem je umrl Džeržinski, ki je imel najmočnejšo avtoriteto, ker se je pridno držal v ozadju in se ni še vmešal v boj sovjetskih voditeljev. Sedaj je bila pozicija Stalina še okrepljena, ker ni imel mojstra nad seboj.

Opozicija je položaj čisto napačno razumela in mislila je, da je njen stari revolucionarni nimbus močnejši, ko tiho delo Stalina. Toda delo je vedno močnejše od slavne tradicije in strankarski aparat vedno silnejši od dobre ideje. Tudi naše slovenske stranke bi si mogle to s pridom zapomniti.

Opozicija je računala napačno in premalo delala in zato je morala bitko izgubiti. Šla je v atako in računala s tem, da bo Stalin pred slavnimi imeni padel na kolena. Zgodilo pa se je nasprotno in za psihologa zanimiva stara stvar. Vedela je

sicer množica, da imajo nasprotniki Stalina mnogo večje zasluge od njega. Toda vsi ti so bili množici že premogočni in z naslodo jim je zadala udarec, ko je videla pred seboj energičnega moža, ki sprejema boj in ki je oprt na vsa sredstva vladnega aparata.

Tedaj je opozicija hotela govoriti, v prepričanju, da potegne za seboj množico, če ji bo mogoče govoriti. Pa kakor je poznal Robespierre silo Dantonovega govora, tako je tudi Stalin spoznal nevarnost, če bi mogli njegovi nasprotniki, ki so stari revolucionarji govoriti. In je nastopila njegova četa najetih klakerjev in opozicija ni mogla govoriti.

Prvi uspeh je bil v Moskvi. Prvemu govorniku opozicije sploh niso pustili govoriti in ga pozdravili s klici: Doli z vsemi, ki rušijo disciplino v stranki. Nato je prošil za besedo Kamenjev in po eni uri je dobil pravico, da govori tri minute. Ko je videl razpoloženje, se je sploh zahvalil za besedo. Zinovjevu sploh niso pustili govoriti, Radeku so dali besedo, ker še niso vedeli, na katero stran se je odločil. Ko pa je govoril za opozicijo, je bilo tudi njegovega govora konec. Klakerji mu niso pustili govoriti. Ob eni ponoči je prišel Trocki do besede in edino njemu so pustili govoriti. Toda tudi njegov nastop ni pomagal in z nekdajšimi besedami Zinovjeva ga je pobila vladna večina.

Še ni obupala opozicija in Zinovjev je hotel poskusiti srečo v Leningradu, kjer je bil toliko let neomejen gospodar. Toda kako priti v Leningrad? Zakaj Stalin tega agitacijskega potovanja gotovo ne bi dopustil. Dal si je Stalin zato poslati od očeta telegram, da naj pride takoj k njemu na jug Rusije, kjer leži težko bolan. Sled je bila tako zabrisana in Zinovjev je prišel v Leningrad, toda samo po svoj se večji poraz, zakaj tudi tu ni mogel govoriti.

Edin uspeh je bil, da se je »Pravda« prav neusmiljeno norčevala, odkod nakrat ta velika ljubezen sina, da mora hiteti k bolniški postelji očeta. Smešenje je bilo temeljito zaslužno in je tudi zalogo.

Na vsej črti je propadla opozicija in Stalin je ostal zmagovalc. In sedaj nastane vprašanje, če se je za komuniste že začel thermidor, ali pa bo Stalin ohranil kljub težkemu moralnemu porazu najuglednejših sovjetskih voditeljev še enotnost komunistične stranke.

Prezgodaj bi bila danes še vsa prerokovanja, a so tudi nepotrebna, ker dogodki se razvijajo hitro in bodo v kratkem pokazali posledice Stalinove zmage.

Za Balkan.

Stari antagonizem med Francijo in Italijo, ki se je v svetovni vojni za kratek čas umaknil strahu pred skupnim sovražnikom, se je pojavil znova in še v ostrejših formah. Za to je več vzrokov.

Italijansko kraljestvo v svojih sedanjih mejah je plod zmage drugih, drugače povedano: rezultat spretnega zunanje politike, ki je znala pobrati plodove, ki jih predvojna antanta in trozveža nista privoščili druga drugi. Zato se ni ravna politika Italije po željah ljudstva, ampak po hladnem računanju državnikov, ki so dobro vedeli, da je ugodnejše mesto Italije na strani Nemčije in Avstrije, ko sta bili ti dve močnejši, dokler je stala Anglija v svoji »splendid isolation«.

Se-le, ko se je postavila Anglija v svetovni vojni na stran Rusije in Francije, je prišla Italija v negotovost. Če zmaga Nemčija in Avstrija, postane Italija vazal teh dveh, če pa zmaga antanta, je ogrožena vsa italijanska prekmorska posest, poleg tega nastane lahko na obali Adrije namesto Avstrije nova država, ki bi bila lahko tudi teritorialno bolj ekspanzivna kot Avstrija, ki se je izžepala v notranjih narodnostnih bojih. Zato je poskušal Sonnino, kakor se razvija iz sedaj objavljene Tiszove korespondence, pridobiti zase Madžare, ki naj bi šli molče skupaj proti Nemcem v Avstrijo, da se tako paralizira skupni madžarsko-nemški ekspanzivizem, ki se je manifestiral na začetku vojne. Z Nemčijo Italija sploh ni nameravala stopiti v vojno in tudi Nemčija ni kazala nobene agresivnosti napram Italiji, saj je poslala kot svojega zastopnika v Italijo kneza Bülowa, ki je bil dovolj pronasiran italijanofil in je kar na debelo od-

stopal avstrijsko ozemlje Italijanom. Se-le, ko je videla talija, da se je ponesrečila kombinacija z Madžari in je Tisza izjavil, da sta Avstrija in Ogrska na zunaj eno, je pognal strah in pohlep po zemlji Italijo v naročje entente.

Z razpadom Avstrije in porazom Nemčije je postala Italija prava velesila, stavljena pa je bila ob enem pred nalogo, kakor je ni imelo še italijansko kraljestvo. Na eni strani zavist in strah pred Francijo, ki je postala najmočnejša velesila na evropskem kontinentu, na drugi strani bojazen, da ne nastane ob Adriji in v njenem zaledju država ali zveza držav, ki bi prevzela vlogo nekdajšnje Avstrije. To je bil trenutni položaj. Na Nemčijo, ki je ležala takrat na tleh, ni bilo računati. Ko pa se je Nemčija malo opomogla, je prišlo še hujše. Kajti začeti je bilo računati s tem, da se bosta Nemčija in Avstrija prej ali slej združili in da teče severna meja Italije visoko gori v čisto nemškem ozemlju pri Brennerju. Da bo nesreče še več, sta se začeli v zadnjem času še Francija in Nemčija sumljivo zbliževati, kar gotovo ni v posebnem italijanskem interesu.

V tem obupnem položaju, ki ni več kaj pripraven za obnovev nekdajšega rimskega imperija, se koncentrirajo italijansko upanje na dve točki: Anglija in Balkan. Vendar je angleško prijateljstvo za Italijo bolj platoničnega značaja. Sicer je Italija Angliji čisto pripravna kot protiutež proti francoskemu uplavinu na kontinentu, vendar se danes Anglija ne izpostavlja v Evropi nobeni nevarnosti, kajti časi so minuli, ko so se bližali Nemci preko Belgije Antwerpnu, in ima Anglija druge skrbi v kolonijah.

Ostane torej Italiji samo Balkan. Če ima Balkan v svoji oblasti je zasiguran njen pretrži kot velesile in konkurentinje Francije zlasti pa ima s tem moč, da prepreči Adriji in Podonavju tvorbo nove skupine, ki bi mogla Italijo ogroziti z vzhoda in lahko obrne to skupino proti Avstriji in Nemčiji. Če pa pade ita-

lijanska moč na Balkanu, postane Italija samo še formalna velesila, obdana poleg tega s samimi neprijatelji: ostane ji samo to, da se poda na milost in nemilost v francosko varstvo. Odtod boj za Balkan med Francijo in Italijo.

Arbiter.

Pilsudskijev udarec proti opoziciji.

Kakor znano, si je pridobil Pilsudski največ simpatij na Poljskem s svojim bojem proti korupciji. Pri tem se je moral najbolj boriti s poljskimi desničarskimi strankami, zlasti z narodnimi demokrati ter s stranko Korfantyza, ki si je pridobil za časa svojega vpada in plebiscitnega dela v Šleziji ogromne milijone z raznimi kupčijami in drugimi manipulacijami državnega imetja. Tudi po svojem državnem udarcu se je moral Pilsudski najbolj boriti z opozicijo narodnih demokratov in fašistično orijentiranih desničarskih strank. Te so imele glavno oporo v sloju veleposestnikov, ki so jih finančno podpirali.

Te dni pa se je podal Pilsudski v Nieswicz, na posestvo kneževske rodbine Radziwilov, kjer je položil najvišje vojaško odlikovanje na krsto v vojni z boljševiki padlega adjutanta Stanislava Radziwila. Maršala spremljajo justični minister Maczkowski, bivši minister poljskega regentskega sveta knez Januš Radzivil in bivši zunanji minister knez Evstahij Sapieha. To Pilsudskijevo potovanje je vzbudilo v poljski javnosti največje zanimanje.

Sestal se je namreč z zastopniki veleposestnikov vse Poljske, da skupno določijo smernice za sodelovanje veleposestnikov pri državni reorganizaciji.

Dosedaj so se poljski magnati zelo malo brigali za državne interese in so naglali svoj kapital v inozemstvu, ker so s pesimizmom motrili razvoj mlade poljske države. Le pri volitvah so pokazali veliko aktivnost in so vedno denarno podpirali desničarske stranke.

Sestanek Pilsudskega s poljskimi magnati pomenja torej preokret veleposestniške politike. Vplivna in bogata veleposestniška skupina bo pri novih volitvah nastopila samostojno. Stranka krščanskih nacionalcev, ki reprezentira dober del veleposestnikov, pa je že sprejela sklep, da zavzame do Pilsudskega strogo stvarno stališče, obratno pa želi Pilsudski sprejeti k sodelovanju tudi veleposestnike.

Prosveta.

Danes zvečer točno ob 20. uri se vrši v Unionski dvorani vijoliniski koncert virtuozu Zlatku Balokoviču z že naznačenim sporedom, na katerem so zastopani skladatelji: Pugnani, Fiorillo, Tartini, Ireland, Bach, Sarasate, Gardiner, Manojlovič, Nachez. Sloves umetnika nam jamči za prvovrstni umetniški užitek na današnjem večeru. Občinstvo vabimo na številni poset, predprijave vstopnic v Matični knjigarni in od 7. ure dalje pred koncertno dvorano.

Koncertna prednaznanila. V ponedeljek, dne 8. novembra se vrši klavirski koncert prof. Anton Trosta v dvorani Filharmonične družbe. Dne 22. novembra pa se vrši I. simfonični koncert Muzike dravske divizijske oblasti v letošnji koncertni sezoni. Na tem koncertu se izvajajo tri velika simfonična dela nesmrtnega Beethovna. To bo prvi koncert, ki se vrši v Ljubljani v spomin 100-letnice Beethovnovi smrti, koje obletnica pade v prihodnje koledarsko leto.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama:

29. oktobra, petek: Slaba vest, narodna igra. Premijera. Red C.

30. oktobra, sobota: Vojaška predstava ob 6. uri zvečer.

Abonente reda C opozarjamo, da imajo v petek, dne 29. t. m. premijero Anzengruberjeve narodne igre »Slaba vest« in ne kakor je bilo prvotno javljeno v soboto.

NARODNO GLEDALIŠČE V MARI-BORU.

Operi »Pagliacci« in »Bastion in Bastienne« na mariborskem odru. V soboto, dne 30. oktobra bo otvoritev letošnje operne sezone. Pri tej priliki bosta vpriporjeni pod muzikalnim vodstvom opernega ravnatelja A. Mitroviča dve operi svetovnega slovesa in svetovne popularnosti, t. j. Leoncavallovi melodramati, vedledramatični »Pagliacci« in Mozartova prekrasna opera »Bastion in Bastienne«.

NEKOLIKO O GORSKI NOMENKLATURI.

Na gorenji dopis g. Antona Mikuša mi bodi dovoljeno razjasniti, zakaj se je zlasti podružnica SPD v Kranjski gori odločila, da imenuje odslej goro »Prisojnik« Prisanek. Nihče v Kranjski gori doslej »Prisojnika« ni drugače imenoval, kot Prisanek in rad bi poznal tistega starega očanca, ki ga je nazval celo Prisojnik. Smo stari Kranjskogorci in poizvedovali smo pri najstarejših naših Borovcih tudi v vprašanju, kako so njihovi očetje imenovali ono goro severozapadno od Mlinarice. Odgovor je vedno enak, namreč Prisanek. Vprašajte našega mladinskega pisatelja in pesnika Josipa Vandota, ki toliko lepega pripoveduje našim malim o našem Prisaneku. On je naš domačin in povedal bo, da je mnogo poizvedoval za tem bajeslovnim imenom in dognal, da so že naših očetov pradedi imenovali tega lepega gorskega velikana »Prisanek«. Tudi dr. Kugy v svoji znameniti knjigi »Aus dem Leben eines Bergsteigers« popisuje Prisanek, dasiravno kot tujec z nemško končnico in kljub temu da so ga nazivali vsi nemški zemljevidi s »Prisanegg«. Naša kranjskogorska mladina si imena Prisojnik na nikak način ne more osvojiti. Sedaj pride pa še Prisojnik! Izjavljamo, da bode mo ostali dosledno pri imenu Prisanek, kakor so goro imenovali naših očetov očetje in kakor jo imenuje še danes vsak Kranjskogorčan in to ime bode na vseh orijentacijskih tablicah, katere bode napravila podružnica prihodnje leto v okolišju našega Prisaneka.

Josip Lavtižar,

t. č. načel. Podr. SPD v Kranjski gori.

Poravnajte naročnino!

„Kärnten ungeteilt und deutsch“.

Od meje.

Ob času plebiscita si Nemci še niso upali prav na dan, zakaj hočejo imeti Koroško. Hočejo jo imeti, da jo ohranijo nemštvu, hočejo jo imeti za Veliko Nemčijo. To zdaj vedno bolj odkrito izjavljajo, kar hočem v naslednjem pokazati. Toda tedaj, ob času plebiscita, si s tem svojim končnim ciljem še niso upali na dan. Treba je bilo drugih gesel, ki bi bolj vlekla. Treba je bilo še prikrivati pravi in končni cilj. Hodili so torej, kakor pravimo, kot mačka okrog vrele kaše. Po ovinkih, pod drugimi gesli so stremili proti istemu cilju.

Tedaj so skušali pridobiti ljudstvo z gesli: »Koroško Korošcem! Korošci, ostanite domovini zvesti! Koroška svobodna in nerazdeljena! Kärnten frei und ungeteilt! Mama, ne štimajte za Jugoslavijo, kar (sicer) moram ajnikat za kralja Petra! Was wir gesät in Kärnten, das wollen wir auch ernten (kar smo na Koroškem sejali, to hočemo tudi žeti)! Grün ist Serbengift (zeleno je strup za Srbe; glasovnice za Avstrijo so bile zelene, one za Jugoslavijo bele)! Jugoslawien hat Krieg, Kärnten hat Frieden (Jugoslavija ima vojno, Koroška ima mir)!« itd.

Zdaj pa vedno bolj prihajajo na dan z barvo, vedno jasnejši postaja komentar, da »Kärnten frei und ungeteilt!« pomeni: »Kärnten ungeteilt und deutsch! (Koroška nerazdeljena in nemška).«

Poslušajmo, kaj piše dr. Grabner v celovških »Freie Stimmen« od 10. oktobra t. l. pod naslovom »Die Tat Kärntens und Grossdeutschland (Koroški čin in Velika Nemčija):«

»Ernst Maier, učitelj in Alojz Bartl, strokovni učenec iz Celovca, pripadajoča stotnik prostovoljev stotnika dr. Dörfingerja, tukaj počivata na mestu, kjer sta padla 29. maja 1919 v junakijskem boju za svojo koroško domovino in za veliko nemško domovino (für das grosse deutsche Vaterland).«

»Te besede čitam na spominski plošči na Malem Ljubelju, ko dne 18. julija 1926 na povratku z Ljubljanskega prelaza stopim h kapeli, da pozdravim mlada junaka, tudi da se jim zahvalim, da krasna južna Koroška ni bila izgubljena na Slovence (dass das herrliche Südkärnten nicht an die Slovenen verloren ging). Kakor boleste so tudi bile izgube v koroških osvobodilnih bojih 1919, zastoj niso bile. Ozemlje, za katero so se tako vroče pričkali, je ostalo ohranjeno koroški domovini in s tem veliki nemški domovini. Ali se je ta velika nemška domovina zahvalila Koroški za zvestobo? Ali je v nemški državi v resnici razširjeno poznanje dežele in ljudi, kakor tudi zgodovine Koroške od l. 1918. dalje?«

Med obmejnimi deželami Nemčije zavzema Koroška posebno mesto. — Smatral sem, da zadostim dolžnosti hvalečnosti, ko sem se (v poletju 1926) peljal iz severne obmejne dežele na južno mejo Nemčije. Da, na južno mejo Nemčije! Moja pričakovanja so bila visoko napeta; bila pa so še prekošana in kar je v mojih močeh, hočem storiti, da pri nas (t. j. v Nemčiji) spoznajo Koroško. — Z razglednega stolpa na Križni gori pri Celovcu se prvič oziram po deželi, ki so nam (t. j. Nemcem, Nemčiji) jo ohranili Korošci. In v srcu se zahvaljujem zvestim Korošcem, da so zavrnili vsiljive (die Eindringlinge) najprej z golim orožjem in potem z glasovnico tja za ono skalnato gorovje (Karavanke).

»Vrlost Korošcev bi se ne bila izkazala tako sijajno, če ne bi bil nižje stoječi sovražnik (ein tieferstehender Feind) menil, da si more napram iztrpani deželi vse dovoliti.«

»Korošci so zastavili za svojo domovino in za veliko nemško domovino vso svojo osebnost. Nemci iz države (iz rajha) naj obiskujejo Koroško, naj se ji zahvalijo za njen boj, za to, da so nastopili za Veliko Nemčijo.«

»Povejte svojim časnikom, naj prinašajo opise in poročila iz obmejnih ozemelj. Pri tem mora Koroška dobiti vodilno mesto.« — Spis konča z verzji:

Geduld, wir stehen einst um ein Panier, und wer uns schaden will, den morden wir. Geduld, was langsam reift, das altert spät, wenn andre welken, werden wir ein Staat.

(Potrpljenje, edini vsi stojimo okrog zastave, in kdor nam škodovati hoče, ga umorimo. — Potrpljenje, kar zori počasi, se pozno stara, ko drugi venejo, bomo mi ena država.)

Tudi Elza Frobenius (v isti številki »Fr. St.«) govori o »nedeljeni, nemški Koroški — ungeteilt, deutsches Kärnten.«

Isto idejo izraža slavnostna pesem »Kärntens grosser Tag«: Setzt euch ein neues Ziel: den Weg zu bahnen zum grossen deutschen Vaterland heim! (Zastavite si nov cilj: Pripravljati pot domov v veliko nemško domovino.)

Nekrščansko demagoštvo.

Minister Pucelj je prodal svojo staro hišo, nekaj gozda in eno kajžo ter odkupil večjo hišo.

Če ne bi bil g. Pucelj minister, se nihče ne bi chregnil ob to kupčijo, ker je pač naravna stvar, da si delaven človek sčasoma svoje imetje poveča.

Pa g. Pucelj je minister in vrhu tega voditelj SKS in zato se nudi sedaj njegovim političnim nasprotnikom ugodna prilika, da udarijo po njem. In ta ne ravno lep pesel je prevzel »Domoljub«. Mi obžalujemo, da se je »Domoljub« do tega napada spozabil, ker mislimo, da bi »Domoljub« mnogo boljše storil, če bi napadel tiste, ki so nasprotniki slovenskega kmetstva, kakor pa da iz strankarskih vzrokov

napada voditelje kmetijskega gibanja. Bil bi že davno čas, da bi se naši kmetijski voditelji eni ko drugi zavedali, da mora biti njih geslo, da treba ločeno korakati pa skupno udarjati, napa medsebojno se udarjati, da ostane ločitev večna.

Povemo pa tudi to heretično resnico,

Gospodarstvo.

UPRAVNA REFORMA POENKAREJEVEGA KONCENTRACIJSKEGA MINISTRSTVA.

Prof. Louis Eisenmann, Paris, je objavil v »Volkswirt« interesantno studijo o Poenkarejevem ministrstvu. Glede upravne reforme posnemamo sledeče.

Dasi se je kabinet sestavil z namenom, da reši frank, vendar ni dosedanje delo Poenkarejevega kabineta na finančnem polju, temveč je v to svrhu pričel z upravnimi političnimi reformami.

Ako bi bile upravne reforme usmerjene le na to, da bi proračun razbremenile za par sto milijonov izdatkov, bi jim ne bilo pripisovati kakšen izredni pomen. Kar zasluži pozornost, je očita namera, da postavi državno gospodarstvo na nove temelje, da gostoto mrežo Napoleonove centralizacije zrahlja in obseg teritorialnih upravnih edinic prilagodi času pare in elektrike in uradništvu s tem, da zmanjša njegovo število, zboljša njegov materialni položaj in razširi polje njegove inicijative, spravi na staro višino ugleda. Kar se je dozdal naredilo in kar se še namerava, meri v svojem bistvu na poenostavljenje in moderniziranje cele državne uprave. Neizogibna posledica temu bo, da se bodo dvignile produktivne sile in se odrinili iz ospredja čisto politični elementi, pogledi in uplivi v prilog tehničnim in gospodarskim.

Splošni smisel reforme se more shematično označiti, da se upravni okraji za eno stopnjo nižje postavijo, potemtakem stopi na mesto arrondissementa departement, mesto zadnjega pa région; vsproredno s tem pa se področje novih lokalnih oblastev razširi. V justici se na kratko odpravijo kolegijalna sodišča v vseh arrondissementih. — Polovica davčnih uprav v arrondissementih se združi s finančnimi upravami v departmanih. V območju ministrstva javnih del se uveljavi še strožje isti princip.

V onih resorih pa, kjer je bil departement upravna edinica, se pa več takih oblasti ali inspekcij zedini v eno, kar je slučaj pri pošti ko je štiri petine direkcij odpadlo ali pa v področju poduka; istakto pri upravnem sodstvu ko se mesto 87 sodišč pri prefekturah ustanovi 23 regionalnih sodišč. V obeh slučajih se ne zmanjša samo osebje, temveč se s tem, da odpadejo vmesne instance, poenostavi in pospeši poslovanje.

Najjasneje se vidi upliv te reforme, ako navedemo reforme v območju ministrstva javnih del, čijih slika je razvidna iz poročila energičnega ministra Andreja Tardieu. Zložil je dva ministrska odele, kar je povzročilo odpadek 20 uradniških mest, inženerske okraje je omejil na departemente, kar je povzročilo zopet odpadek 100 uradnikov. Pri državnih železnicah se računovodstvo komercializira in normalizirajo se materialni tipi pri vseh železniških napravah. One morske luke, ki nimajo pomena za državno upravo se dodeli regionalni ali lokalni oblasti v upravljanje in oskrbovanje.

Prenos različnih upravnih poslov iz ministrstev v departemente; bistveno poenostavljen postopek pri anketah, oddaji javnih del, aprobaciji načrtov. Dasi izgleda to naštevaje suhoparno, vendar mnogo tiči v tem: namreč podreditev vseh posebnih interesov pod splošni blagor, volja, da se uprava ne izgublja v formalnosti in pisarije, ampak da se ista spravi v neposredno dotiko z resničnimi stvarmi in jo vrni na pot ustvarjajočega, produktivnega dela. Da se vidi dalekosežnost tega novega duha, ki prodira v stari organizem, ki je s časom odrevenel v mehanizem, navajamo samo en primer: Po natančnih tehničnih proračunih je bilo doslej potreba, da se postavi en obcestni kamen, ki se je bil v cestnem prometu podrl in uničil, da se napravi anketa, poročila, odobrenja in tako so tekli akti do najvišjega sveta za javna dela in ne redko je to trajalo dve do tri leta.

To je glavno in mnogo obetajoče na ti reformi, da nima samo negativnega, temveč pozitivni smisel in vrednost. Ta re-

forma poziva kolektivno in industrijalno inicijativo in vzpodbuja podjetnost duha. Za celo vrsto let, dokler ne bo prešteto no osebje absorbirano v normalni status, bo vstop v državno službo v največ panogah omejen ali docela ustavljen. Že ta činejica bo sama na sebi delovala na javno mišljenje, da ne bo imelo oko vedno uprto samo na urad; uspostavljen je zdravjšega, številnega razmerja med uradniki ter svobodnimi, odgovornimi pridobitniki vzbujajo samozavest državljanov in njihovo meščansko misel.

Oblike trgovanja.

Profesor dr. G. Hirsch je imel v nemškem državnem zboru zanimivo predavanje o sodobnem načinu trgovanja. Iz tega referata povzamemo sledeče:

Dr. Hirsch ceni, da iznosi v Zedinjenih državah blagovni promet na drobno okrog 150 milijard zlatih mark, to je petkrat toliko kakor znaša detajlna trgovina v Nemčiji. Cene na drobno so nasproti engros cenam zelo visoke. Ta okolnost je povzročila, da so se veleobrati jako razvili. Oblike veleobrade so: Razpošiljalnice blaga, ki spečajo sedaj letno preko 40 milijonov pošiljk na devet milijonov odjemalcev. Druga oblika detajlne prodaje so velike blagovnice (Grosswarenhäuser), ki imajo prometa za 7 do 8 milijard mark, kar znaša šest odstotkov vse detajlne trgovine. Te velike blagovnice dajejo tudi mnogo na kredit. Posebna ameriška prikazen so trusti z nešteti filijalami. Takih velikih družb je 75, ki imajo vsaka svojo veliko mrežo filijal specijalnega in kolonijalnega blaga na drobno. Obrat teh družb in njihovih filijal oskrbuje eno petino celotnega konsuma v specijalnih in kolonijalnih potrebščinah. Nasproti tem dobro vodenim družbam je organizacija konsumnih društev kljub pospeševanju od strani države slabotna, ker ne morejo tekmovati v cenah.

Razmeroma proti Evropi, so v Severni Ameriki zelo razširjeni neke vrste bazarji z enotnimi cenami, od 5 in 10 centov. Ena sama taka velika firma je prodala po svojih bazarjih v enem letu za 900 milijonov mark. Posebnost Severne Amerike so trgovine brez potrebe. Zelo razširjena je trgovina na odplačila v obrokih.

Na Angleškem dominirajo v detajlni trgovini konsumna društva. Tri sedmine angleškega prebivalstva je organizirano v konsumih. V konsumskih prodajalnah je zaposlenih preko stotisoč ljudi, v tovarnah, ki pripadajo tem prodajalnam, pa dela 45 tisoč pseb.

Vkljub temu so se zadnja leta razvile družbe, ki imajo za detajlno trgovino veliko število filijal. Osemnajst družb, vsaka z mrežo svojih filijal, proda v živilih približno toliko kakor vsa konsumna društva skupaj.

Prodajo ameriškega zmrazjenega mesa oskrbuje izključno ena takih družb v 2600 mesnicah. Tudi v drugih branšah se detajlna trgovina zelo širi v obliki družb z mrežo filijal za nadrobno prodajo. Tudi sistem blagovnic (Waarenhaus) se neprestano razvija.

V Franciji in Belgiji se živo razvija sistem blagovnic. Tu se je razvila najprej oblika blagovnice za prodajo živil. Družbe z veliko mrežo filijal se zelo razvijajo. V Belgiji sta dve veliki firmi, ki imata 1.300 filijal za prodajo kolonijalnega blaga. V Franciji gre razvoj v isti smeri. Neka posebnost francoskega trgovanja so družbe s filijalkami, katere vodijo poslovodje, ki položijo kavejto, prejemajo majhen obratni procent, a prevzamejo ves riziko in stroške obrata.

V Rusiji je le zunanja trgovina podzavljena in centralizirana. V notranjosti igrajo veliko vlogo zadrage. Te imajo približno 50.000 prodajal, deset milijonov zadrugarjev in okrog 7 in pol milijard mark prometa. Velik del prebivalstva pa se direktno ali indirektno oskrbuje od državnih mest. Žitna trgovina je v celoti v rokah drž. sindikatov, industrijski izdelki pa večji del.

Referent dr. Hirsch sklepa, da streme detajlne trgovine v inozemstvu za veli-

kim prometom, da zmanjšajo na ta način kar mogoče obratne stroške.

Danes ob 20. uri

V UNIONSKI DVORANI vijolinski koncert Zlatko Balokovića

Vstopnice v Matični knjigarni.

LJUBLJANSKA BORZA
v sredo, dne 27. oktobra 1926.

Vrednote: Ljubljanska kred. banka, Ljubljana den. 150, bl. 150; zaklj. 150; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana den. 70, bl. 70, zaklj. 70.

Blago: Eksekutivni nakup: Oves rešetani, zdravi, feo Ljubljana 1 vag. bl. 177.50, den. 177.50, zaklj. 177.50.

Zagreb, 27. okt. Devize: Newyork ček 56.465—56.665, London izplačilo 274.723 do 275.223, Dunaj izplačilo 797.75—800.75, Berlin izplačilo 1347.2—1350.2, Curih 1092.58 do 1095.58, Amsterdam izplačilo 2267—2273, Milan izplačilo 248.68—250.68, Bruselj 156 do 157, Pariz izplačilo 174—176, Praga izplačilo 167.5—168.5, Budimpešta 0.079175—0.079475.

Curih, 27. okt. Beograd 9.145, Newyork 518.50, London 25.13375, Berlin 123.25, Pariz 15.7925, Milan 22.80, Praga 15.3625, Bukarešta 2.90, Sofija 3.7375, Dunaj 73.15, Budimpešta 0.007250.

To in ono.

KAKO ŽIVI ČANG-TSO-LIN.

Neki ameriški žurnalst poroča o Mukdenu in njegovem gospodarju Čang-tso-linu takole:

Najzanimivejša poteza prestolice Mukdena je njena enostavnost. Pri tem se nahaja mesto v eni najbogatejših dežel na svetu. Okrog Mukdena se razteza mnogo milj na široko bogata, črna prst. Mukden je star že mnogo stoletij, ima pa, če izzamemo nekaj napol razpadlih utrd in templjev, ki nimajo v vsakdanjem življenju nobenega pomena, same dobro tlakovane široke ceste, moderne zgradbe iz opeke, moderne železniške zgradbe ter gospodarska poslopja. Mandžurija je ena med azijskimi žitnicami in Mukden je njeno trgovsko središče. Bogastvo dežele je temelj Čang-tso-linove moči. On je edini med bojujočimi se kitajskimi generali, ki ima neizčrpen virec sredstev. Lahko se tako navija davke, potrebne za vzdrževanje armade, ne da bi moral pri tem resno obremeniti gospodarsko življenje dežele. Mandžurija more brez posebnih žrtve vzdrževati za nedogleden čas armada v takem obsegu, kakor jo ima Čang-tso-lin.

Maršal Čang-tso-lin se le redkokdaj pokaže v javnosti. Stanuje sredi starega obzidanega mestnega dela Fengting, v središču Mukdena, v trinadstropni hiši, okrog katere so kitajska dvorišča. Hiša je obzidana z zidom, ki ima posamezne stranice dolge po 800 metrov. Ako zapusti Čang svoj dom, morajo biti zaprte vse trgovine v Mukdenu. Nihče ne sme na ulico. Šele ko so ceste popolnoma prazne in so zapahnjena celo vsa okna, tedaj se prikaže maršal. Njegovi kraljevski voz je poseben, nalašč zanj zgrajen oklopni avtomobil, ki je stal 150.000 frankov. Avtomobil je obdan s policisti na motornih kolesih. Ako poluje maršal iz Mukdena, kakor pred kratkim v Dairen (Danij), tedaj se vozi v posebnem vlaku in ima osebno stražo najmanj 2000 težko oboroženih vojakov. V bližini železniške proge, po kateri pride vlak, so izpraznjene vse ceste v vseh mestih. Čangovi nasprotniki trdijo, da živi on dneve in noči v strahu pred atentatom. Njegovi prijatelji pa povdarjajo, da so navedene varnostne odredbe, s katerimi se Čang obkroža, nujno potrebne za vsakega kitajskega vojskovodjo.

Škandal v dinastiji Koburzanov. V Pragi je policija aretirala radi suma goljufije advokata dr. Roberta Eislerja, pravnega zastopnika princa Cirila Koburškega. O tej aretaciji menijo, da je začetek velikega škandala, v katerega ne bod zapletene samo mnoge ugledne visoke osebe, nego tudi, kakor poročajo češki listi, nekatere politične stranke. Gre namreč za veliko zapuščino 128 milijonov zlatih kron princa Filipa Koburškega, iz katere je dr. Eisler rabil velike vsote za podkupovanje. Dr. Eisler noče namreč imeti v svojih izpovedih nikakega obzira na katerokoli osebnost. Aretaciji dr. Eislerja sta sledili še dve drugi aretaciji.

Sigurnost na morju.

Nedavno se je vršil v Rotterdamu mednarodni kongres za reševanje. Na kongresu je govoril gradbeni inženjer Zetzmann iz Hamburga o »varnostnih napravah in odredbah na krovu velikih potniških parnikov za prekomorski promet. Med drugim je izvajal sledeče:

Stavbena varnost parnika.

Parnik lahko primerjamo z dolgim železnim mostom, čigar posamezni deli morajo odgovarjati posebnim zahtevam. Parnik je pa most posebne vrste: nima namreč nepremičnih opor. Enkrat ima ta most oporo na obeh konicah, kadar namreč podpira vsak konec po en val, par sekund nato ima parnik zopet v sredi podporo, če stoji s svojo sredino na velikem morskem valu, dočim sta oba konca prosta. Vez, ki se morale pravkar prestatati močan poteg, morajo kljubovati par sekund pozneje silnemu pritisku. Del parnika, ki se nahajajo izven vode, so izpostavljeni močnim udarcem valov, deli pa, ki so pod vodo, pritisku vode.

Gradbeni predpisi za ladje vsebujejo praktično izkušnjo generacij gradbenih tehnikov in rezultate dolgotrajnega znanstvenega raziskovanja. Ladje se grade pod nadzorstvom takozvanih klasifikacij-

skih družb, ki izstavijo ladji odgovarjajoče spričevalo. Nadzorstvo je predpisano tako za gradbo ogrođja ladje, kot za sestavo strojev, slednje kontrolirajo vrhu tega še posebne državne oblasti, dočim so klasifikacijske družbe kontrolne instance ladjedelnic in zavarovalnih družb.

Uradi, ki imajo paziti na varnostne naprave osebnih parnikov, eksistirajo v vseh državah z večjim kontingentom pomorskih potnikov.

Končno treba omeniti kontrolo, ki jo vrše državne oblasti ali pa poklicne druge v prvi vrsti v interesu posadke, kontrolo, ki pa je v mnogih slučajih tudi v prid gradbeni sigurnosti in s tem potnikom.

Zasiguranje plovne sposobnosti.

Ladja mora ohraniti čim najbolj močnejšo plovno sposobnost tudi v slučaju nesreče. Tam, kjer je zunanost ladje, v slučaju, da pride v dotiko s skalami, najbolj ogrožena, namreč na dnu, je predpisano štiri metre nad zunanjim dnem drugo dno, takozvano notranje dno. Tudi to dno je dovolj močno, da vzdrži pritisk vode. Prostor med temi dnom je razdeljen potom številnih sten v številne cele, ki ne propuščajo vode, tako da voda, v slučaju, da se poškoduje spodnje dno, ne

pride takoj do gornjega dna ter izgubi ladja v tem slučaju prav malo vodnega vzgona. Na sličen način je zgrajeno ladijno ogrođje na straneh nad ladijnimi dnem, to pa zato, da v ladjo ne more kar tako hitro udreti voda v slučaju, da ji prederi ob priliki karambolaže zunanji bok kaka druga ladja.

Osiguranje stabilnosti.

Ladja mora plavati stabilno, to se pravi, da mora biti v stanju, da se povrne v normalno lego, če jo zunanji vplivi, valovi in vihar, preveč nagnejo. Stabilnost se zmanjša, ko je porabljeno proti koncu potovanja na dnu ležeče kurivo in pitna voda. V tem slučaju je treba napolniti cele med dnu z vodo.

Sigurnost proti ognju.

Gorenji del ladje je razdeljen potom številnih pregradb, katerih namen je, da se prepreči razširjenje ognja in dima iz enega oddelka v drugega. Odločilnega pomena je seveda, da se ugotovi ogenj že takoj ob izbruhu. V ta namen služijo komplikirani aparati, ki signalizirajo vsak najmanjši dim. Razven s signalnimi aparati je opremljena ladja z vsemi močnimi pripomočki za gašenje ognja.

Posadka ima redno gasilske vaje, vsak moč posadke ima ima dokument, v ka-

terem je natančno zabeležena njegova služba v slučaju požara.

Skrb za zdravje potnikov in posadke.

Potniki in posadka so nastanjeni v svetlih, udobnih in dobro ventiliranih prostorih. Živila se hranijo v zračnih in po potrebi temperiranih provijantnih prostorih, da ostanejo vedno sveža. Danes se nikdar več ne pripeti, da bi kdo radi hrane na parniku oboledel.

Vsekako pa je treba računati s tem, da obolei ta ali oni tekom dolgotrajnega potovanja iz kakršnihkoli drugih vzrokov. Zato se nahajajo na parniku bolnica za moške, bolnica za ženske, izolacijske bolnice, prostor za zdravniške preiskave, operacijska dvorana, prostori za rekonvalescente, lekarna, higijenične kopeli in telovadnica. Bolniško oskrbo vrše izkušeni zdravniki, katerim so pridruženi pomočniki in usmiljenka.

Osiguranje funkcioniranja strojev.

Naravno je, da se posveča krmlju največja pozornost. Po večini ima parnik tudi rezervno krmlilno napravo.

Sploh je zasiguran funkcioniranje strojev za vsak slučaj s tem, da je opremljen parnik z rezervami. To je princip, ki je konsekvntno izveden.

(Dalje prihodnjič.)

Rudyard Kipling:

Knjiga o džungli.

Obračun v džungli.

Ako si bral povesti iz prve Knjige o džungli, se boš spominjal, da je Mowgli, potem ko je prinesel Share Khanovo kožo na Skalo posvetovanja, dejal njim, kolikor jih je ostalo od seeoneskega krdele, da bo odšel sam loviti po džungli; in štirje mladiči očeta Volka in matere Volkulje so rekli, da bodo lovili z njim. Vendar to ne gre tako lahko, da bi v življenju kar naenkrat vse izpremenil, kakor bi hotel — posebno ne v džungli. Ko se je uporno, zanikarno krdele odplazilo, se je Mowgli najprvo podal v demačo votlino, kjer je spal cel dan in celo noč. Nato je pripovedoval materi Volkulji in očetu Volku o svojih doživljajih med ljudmi, kolikor sta ga pač mogla razumeti. Ko je naredil, da je jutranje solnce trpoletelo po klini njegovega noža — istega, s katerim je bil Shere Khanu kožo odril — sta dejala, da se je bil res nekaj naučil. Potem sta morala še Akela in Sivi brat povedati, kako sta se onadva udeležila velikega pogona bivolov po soteski. Po brdu se je privlekel Baloo, da je slišal celo zgodbo, Bagheera pa se je praskal po celem životu od čistega veselja nad tem, kako je Mowgli vodil ves boj. Solnce je bilo že davno zatono, a nikomur se niti

78

sanjalo ni, da bi šel spat. Mati Volkulja je od časa do časa vzdignila glavo in zadovoljno globoko povohavala, ko ji je veter donasal vonj tigrove kože s Skale posvetovanja.

»Da bi ne bilo Akele in Sivega brata,« je dejal Mowgli na koncu, »ne bi bil mogel ničesar storiti. Ej, mati, mati! Da bi videla, kako so bivoli drli po soteski in leteli skozi vrata, ko je človeško ljudstvo lučalo kamenje vame!«

»Vesela sem, da tega zadnjega nisem videla,« je odvrnila mati Volkulja prisiljeno. »Ni moja navada, da bi pustila, da bi tirali mladiče semintja kakor šakale. Jaz bi človeškemu ljudstvu že pokazala, vendar bi prizanesla ženski, ki ji je dala mleka. Res, samo njej bi prizanesla.«

»Mir, mir, Rakša!« je dejal oče Volk lenobno. »Naša žaba se je zopet vrnila — ampak tako modra, da mu mora celo oče noge lizati. Kaj tisto, en urez na glavi več ali manj. Pusti človeka pri miru!« In Baloo in Bagheera sta ponavljala: »Pusti človeka pri miru!«

Mowgli je naslanjal glavo ob mater Volkuljo, se zadovoljno smejal in dejal, da za svojo osebo nikdar več ne želi videti, slišati ali vohati človeka.

»Kaj pa,« se je oglasil Akela in napel eno uho. »Kaj pa, ako ne bi ljudje tebe pustili pri miru, Mali brat?«

»Saj nas je pet,« je odgovoril Sivi brat, se ozrl po

družbi in pri poslednji besedi mlasnil s čeljustmi.

»Tudi midva bi bila zraven pri tem lovu,« je dejal Bagheera, zamahnil z repom in pogledal Balooja. »Ali čemu misliti sedaj na človeka, Akela?«

Vzrok je ta-le,« je odgovoril Samotni volk. »Ko se je koža tistega rumenega tatu na skali razgrnila, sem se vrnil po naši gazi nazaj do vasi, stopal v svoje stopinje, se obračal v stran in poлегal, da bi naredil pomešano sled za slučaj, ako bi nam kdo sledil. Ko pa sem tako pokvaril gaz, da sem jo celo sam komaj zopet spoznal, je priletel med drevjem Mang, netopir, ter se obesil nad menoj. Pa je dejal Mang: V tisti vasi človeškega krdele, kjer so izgnali človeškega mladiča, brni kakor v sršenovem gnezdu.«

Saj sem vrgel velik kamen noter,« se je hahljal Mowgli, ki se je bil večkrat zabaval s tem, da je lučal zrele sadeže v sršenovo gnezdo in stekel v bližnjo mlako, predno so ga sršeni zajeli.

Vprašal sem Manga, kaj je bil videl. Povedal mi je, da je ob vaških vratih cvetela rdeča cvelica, okoli nje pa so sedeli možaki s puškami. Meni je dobro znano, in zato imam vse vzroke,« pri teh besedah se je Akela ozrl po starih suhih brazgotinah po životu, »da ljudje pušk ne nosijo za zabavo. Prav kmalu, Mali brat, bo za našo sledjo šel človek s puško — ako že ni na potu.«

(Dalje. prih.)

Najboljša, najcenejša
kolesa in šivalni stroj
so edino

Petelinčevi

znamke

Gritzner, Adler, Phönix

za dom, obrt in industrijo. Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji. Tudi na obroče. - Večletna garancija.

Blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Josip Petelinc, Ljubljana

Od dobrega
najboljše je
švicarski
pletilni stroj
DUBIED

„GROM“

CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDI-
CIJSKI BUREAU

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.

Naslov brzojavkam: „GROM“.

Telefon int. št. 45-4.

PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniški družbe spalnih voz S. O. N. za ekspresne pošiljke.

„Vinocet“

tovarna vinskega kisa,
d. z o. z., Ljubljana,

nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje,

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 para, debelo tiskano
Din 1.—.

Kontoristinja

z večletno pisarniško prakso išče mesta pri kakem večjem podjetju. Gre tudi nekaj mesecev brezplačno. Ponudbe prosi na upravo lista pod: »Marljiva«.

KOKS-ČEBIN

Woltova 1/II. - Telef. 58.

Sprejme se

dva gospoda na hrano in stanovanje. Naslov pove uprava lista.

Stekleno

strošno opeko imajo stalno v zalogi Zdržene oprekarne d. č. v Ljubljani.

Odda se

lepa, zračna meblavana soba gospodu ali gospodični. Naslov pove uprava lista.

500 Din

nagrade

dam tistemu, ki mi preiskrbi službo kot sluga. — Naslov pove uprava lista.

Gostilno

prometno prevzamem v decembru v najem ali na račun. — Ponudbe pod »Gostilna« na uprav. lista.

Gospodična

išče mesečno sobo s separatnim vvhodom. Ponudbe na upravo lista pod: Soba.

Krepkega

učenca

poštenih staršev sprejme takoj trgovina z mešanim blagom Stanko Lenarčič. Nova vas pri Rakeku.

Gospod

trgovsko naobražen, zanesljiv, kateri ima večletno pisarniško prakso išče primerne mesto najraje v Ljubljani. Gre tudi nekaj mesecev brezplačno ter nastopi službo lahko takoj. Ponudbe prosi na upravo lista pod: »Zanesljive«.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Centrala:

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA.

Podružnice:

Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Gorica, Trst. AGENCIJA: Logatec.

Delniška glavnica Din 50.000.000—
Skupne rezerve nad Din 10.000.000—

Brzojavni naslov: Banka Ljubljana.
Tel. št.: 261, 413, 502, 503 in 504.

Se priporoča za vse bančne posle.